



INDUSTRIALNE MAGNATE v današnjem razrednem boju ni ne skrb. Saj imajo zaveznikov med "proletariatom" in izobilno — vsake sorte zaveznikov. (From Industrial Worker)

Kitajska revolucija v svoji prvi fazi dogotovljena

Prevrat na Kitajskem, ki ga svet vsled molka zapadnih sil še dolgo ne bo zapopadel.—Angleži za priznanje novega režima v Pekingu.

Z Angleži ni več nobenega dvoma, da je Čiang Kaišek na Kitajskem odigral in zato Bevin želi, da bi naj angleška vlada novi — namreč zmagoviti takozvani komunistični režim čimprej priznala.

Privatni interesi Anglie Sicer se Bevin pri tem ne gre za načela, kajti na Kitajskem je pododeloval politiko angleškega imperializma ter kapitalizma, s katero ne more pospraviti kar tja vendan. Angleži imajo na Kitajskem že od nekdaj svojih osvajanj velikansko vložbe in interes. Bevin, Stafrod Cripps in predsednik laburistske vlade Clement Attlee upajo, da bodo nekaj od teh vložb angleškega imperializma oteli, ali bodo novo vlado priznali in rekel Čiang Kaišku, naj gre v pekel, če hoče.

Seveda mu ne bo treba iti. A diplomatično pa se ga prav lahko zavrne.

Angliji je Čiang Kaišek že dolgo v nadlegu in se bi ga že pred več leti iznebila, aka ne bi bilo pritiska nanjo iz našega državnega departmента.

Državni department napačno igral

Ameriška vlada — posebno pod Trumanom, je stavila vse na Čiang Kaiškove karte. Oglasa in vzdrževala je tudi njegovo ženo in jo prepeljevala na stroške nas davkopalcev in Kitajske v Zed. države in nazaj. Sedaj je spet tu — kajpada znova na naše stroške.

Ta "cerkanka" je hotela, naj se Zed. države poženejo v vojno proti kitajskemu ljudstvu, a v veliko srečo nas in Kitajcev v svojih prizadevanjih ni uspeila. Potrošila pa je naša vlada v njeni udobje — kakor zatrjujejo reporterji washingtonskih ter newyorskih velepredstavnikov, več sto tisoč dolarjev. In njen mož pa si je prilastil ameriško zlato — "za vsak slučaj". "Posodili" smo mu ga in ga je zase pridržal.

Tej bankrotirani ameriški vrnjanji politiki na Kitajskem Be-

Porazi v "zmagah" unij in izgube za delavce

Stavke jeklarskih delavcev so bile do konca minulega tedna v glavnem povrnane in Philip Murray smatra, da z zmago njeve organizacije.

Zahtevala je malo — 10c na uro za vsakega delavca, ki jih naj bi družbe plačevala v penziji in v bolniški sklad.

Najprvo se je podala korporacija Bethlehem Steel in potem ostale druge za drugo. Pridobitev se dobro slíši in je minkavna že zaradi tega, ker so se jeklarski magnati premisili in odnehali v svoji nakani, da bi unijo zlomilastili.

Vzrok je — ker je imel predsednik unije jeklarskih delavcev baš tiste dni konvencijo ter na nji opravil s "komunisti" in "sopotniki". Če bi baroni ameriške železarske industrije vztrajali v odrekovanju maleknostne zahteve za penzije, se jim bi lahko očitalo, da igrajo v roke "komunistom" in da s tem rušijo patriotsko vodstvo patriotske unije.

Vsled tega je napravila na

PROBLEM PREOBLJUDENOSTI, PORODNA KONTROLA IN KATOLIŠKA CERKEV

Američani imajo na svoji grbi za vzdrževanje veliko dežel, iz vzroka, ker jih hoče državni departement z našim industrialnim aparatom vred obdržati v naši sferi.

Med temi sta posebno Japonska ter zapadna Nemčija. Dalje Italija in Francija.

Vse te so preobljudene. Enako tudi Kitajska, ki pa se je vsled komunistične revolucije izmaznila izpod ameriškega vpliva.

Tudi Anglia je s prebivalstvom toliko natrpana, da v svojem sedanjem položaju ne ve kaj bi storila.

V krogih zvezne vlade se gre sedaj posebno glede Japonske. Japonski otoki so majhna dežela — a vendar živi na njih sedaj nad 80 milijonov ljudi. Płodne orne zemlje pa ima Japonska malo — kajti velika je v nji skalnatega, vulkaninega pogorja, na katerem niti plevel ne uspeva.

General MacArthur je po okupaciji Japonske poddeloval problem, kako to ogromno prebivalstvo preživljati in temu?

Cemu? Na to so v Washingtonu in v MacArthurjevem štabu odgovor kmalu našli.

Japonska naj postane naša trdnjava proti komunizmu na Pacifiku in na azijskem kontinentu.

Toda če bodo Japonci lačni, ker jih je preveč na svojem stisnjarem prostoru, se za nas ne bodo ogrevati pač pa raje prisluhnili naševom sovjetske propagande.

Japoncem sedaj ne gre slabo. Naša vlada pošilja tja ladjo za ladjo živeža in ob enem obnavlja japonsko industrijo pod kontrolo prejšnjih lastnikov — in ob enem kajpada pod MacArthurjevem nadzorstvom.

Na ta način je kapitalistični sistem na Japanskem obvarovan, kakor je ohranjen s pomočjo ameriške vlade v zapadni Nemčiji, v Italiji in v Franciji. In še marsikje.

Toda obvarovati kapitalizem v današnji dobi ni enostavna stvar. Ako imaš ti vsega preveč in milijoni pa vsega premalo, je nekakšen katini obračun neizogiven. Treba je torej resnično vprašati preobljudenost. Hitler je uvedel v prakso teorijo, da naj ostanejo pri življenju le najbolj zdravi ljudje — slaboumne, bolnike ter inferiorne "rase" pa naj se pokonča.

Nekaj sličnega je bilo takrat sprejetega na Japanskem. Postava je določala, naj se šibke moške in ženske razplemenijo, da ne bodo mogli imeti zaroda. Dalje je bilo v postavi nedoločeno rešeno, da se lahko zdravnički iznebe bolnikov, takih namreč, ki so smartani za neozdravljive in so ljudstvu le v napotje ter v bremem.

Dalje je tisti dekret dovolil odpravljanje ploda.

Končno so bile ustanovljene tudi številne klinike že pod MacArthurjem, in deloma prej, v katerih se ženske uči, kako se varovati, da ne bi rodile.

Vladi in okupacijskemu glavarju generalu MacArthurju ni kazalo drugega. Japonska ima samo 15,000,000 akrov orne zemlje in na nji pride 2,842 prebivalcev na vsako kvadratno miljo. To je največji odstotek izmed vseh dežel na svetu.

Japonci se hitro množe in potem žive v mizeriji starši in otroci. Ameriški okupacijski oblastniki so rekli, da ako imamo lahko porodno kontrolo v Zed. državah, dasi je tu prostora še za mnogo milijonov ljudi, temu je ne bi na Japanskem znanstveno uvedli?

(Konec na 4. strani.)

"ZLATA VALUTA"

Po vsem svetu je zlata v vrednosti približno 13 milijard dolarjev. Od te vsote ga lastujejo Zedinjene države nad 70 odstotkov in ves ostali svet manj kot 30 odstotkov.

Ali po prebivalstvu, 140 milijonov ljudi kontrolira 70 odstotkov svetovne zaloge zlata, in 1,500,000,000 (ena milijarda pet sto milijonov) ljudi pa le 30 odstotkov. To pojasmni, čemu so bile mnoge dežele prisiljene "zavreči" zlati standard, med njimi Velika Britanija, in čemu tudi Zed. države niso srečne pri svojem ogromnem rumenem zakladu, ki ga imamo zakopanega v Kentuckyju.

Propaganda v USA in USSR

"Ruske delavce krmijo samo s propagando," pravijo reporterji ameriških listov. Naravno, da sovjetski režim skuša z agitacijo in spremstvom pridobiti simpatije delavstva v prilog svoje ekonomski in državne politike.

Toda kaj pa s kapitalistično propagando v Zed. državah? Višoke šole kontrolirajo multimilijonarji. Ljudsko šolstvo je večinoma pod diktaturom bigotov, in v srednjih šolah negujejo puhlovljavo s polaganjem največje važnosti sportnih tekmov. Propaganda v Sovjetski Uniji ima vsaj namen koristiti delavstvu. Propaganda v Zed. državah služi privarnim interesom. Kar je bilo dozdaj druge propagande v tej deželi, pride malo do veljave.

Dobro gospodarstvo

V kapitalističnem sistemu velja za dobro gospodarstvo, ako moreš prevarati za kakršnokoli vsoto kogarkoli. Kupi posloje, plačaj naj-četrtino, dan-tretjino, si izposodi ali pa še ved in obliki bondov (zadožnic), v krizi bankrotiraj, in potem kupi imovino nazaj pod polovico nižjo ceno. Naivneži, ki so plačali razliko v "zlatih" in vse sorte drugih bondov, pa izgube. Tak je ameriški "prefričan biznis".

Sola za delavce

Med kapitalisti ni skebov. Kadar gredo kapitalisti v boj proti delavcem, so enotni. Ce bi delavci postopali enako, bi ne bila nikdar nobena njihova stavka izgubljena in bi stavki niti treba ne bilo, ker bi delodajalcji v načrti vedeli, da jim morajo ugrediti.

Se vam ne zdi čudno?

Ali se je vam že kdaj čudno zdelo, kako to, da je policija vedno pripravljena porabljati svojo silo proti delavcem, posebno če so na stavki, ali če demonstrirajo v svoji bedi za večjo poročilo čorbe, medtem ko bogataški slojev nikoli ne nadleguje?

vendar s tem gesлом ni hotel v borbo. V Trumanovi administraciji Lewis nima prijateljev, ne v vrhovnem sodišču, ki je potrdilo odlok njihih sodnih instanc, ki so unijo premogarjev obsegile na nad milijon dolarjev globine in tudi Lewisa na precej tisočakov.

Napačno je od AFL in od CIO, ker vodstva obeh teh zvez mirnogledata ofenzivo premogarjevskih baronov na United Mine Workers of America.

Ni je velike delavske organizacije v tej deželi, ki bi šla že skozi tolkine borbe, ki bi štartovali toliko denarja, pa tudi množično življenj in krvlji, kot jo je UMWA. A sedaj pa vodje drugih unij dopuščajo, da mogotci gazio po organizaciji premogarjev zato ker Lewisa ne marajo.

Ako premogarji izgube bodisi na jugu, ali kjer koli, bo slabo prej ali slej tudi za druge unije. In to je tisto, česar omenjeni vodje ne vidijo in ne zapovedajo. Nekoč jim bo šal.

BODIMO ZA SLOGO IN NE ZA PREPREKI

F. A. Vider, predsednik SANSA

Ko človek — z bolestjo v srcu — opazuje ta bratomorni in vsemu delavskemu gibaju in škodljivo trenje med državniki obenimenovanih narodov in pa Kominform, ki je vlgala plamen sovražnosti. To so razprtje med ljudmi, ki so delavstvo učili, spodbujali, in bdrili na medsebojno solidarnost, slogan, itd., danes pa, posebno na vzhodu, izpodkopavajo temelje omenjenim idealom, kar je nadvse žalostno. In v ta prepri naj bi se zapletli še mi? SANSA in mogoče še katere druge naše organizacije? Kaj bi s takim korakom komu koristili, kaj pridobil? Prej ko se kakšno organizacijo za to odloči, se im a vodstvo vprašati, kaj more ista doseči in koliko obema prizadetima našroma koristiti.

Ruski državniki bodo morali prej ali slej priti do spoznanja, da imajo tudi mali narodi pravico do eksistence na tem zemeljski obli, vključivši njihova bratska država Jugoslavija, katera je v zadnjem svetovni vojni doprinesla takoj velik delež trtev, da ima po vseh zakonih pravico do življenja.

Slovenski socialisti in drugi napredno orientirani rojaki so neumorno delali za osvoboditev jugoslovanskih narodov še pred zrušenjem Avstro-Ogrske monarhije in tako smo z delom našim dosegli vladarji Karadžorževičevi srbski dinastiji in pa za tak načeleni boj smo še vedno odločni. Ni pa naša naloge, četudi se ne moremo strinjati v vlogi Kominiforme ali ruske diplomaticije v boju proti Jugoslovanski vladni, posegati v ta prepir, od katerega, četudi bi to storili, bi ne dosegli onega, kar nekateri mogoče upaho, lahko bi pa škodili interesom obenih narodov.

Mnenja sem, da čimbolj se bomo Slovani med seboj kavali, tem manj ugleda in spoštuvali v sovražnikovem domu pred javnostjo uživali. Tudi med Anglo-Amerikaniki Konec na 5. strani

Nekaj o naših stvareh

"Zarja" v Clevelandu je eden izmed naših pionirskih pevskih zborov. Bržkone je redkokateri starejši kot pa je zbor "Zarja". In niti enega in izmed obstoječih, ne izmed onih, ki so prenehali, ki bi na glasbenem polju in v prid napredka med ameriškimi Slovenci stali toliko kakor on.

Zbor "Zarja" ima običajno dva koncerta na letenega vselej na Zahvalni dan. Torej bo njen prihodnji koncert v četrtek 24. novembra. Vršil se bo v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave.

Vse premalo cenimo kulturne priredbe med nami. In kaj bi naš narod bil brez njih, ali pa katerikoli drug narod!

Zbor "Zarja" je prepeval ne samo na svojih koncertih temveč nastopil je že na neštetih priredbah društev, slovenskih domov ter raznih drugih organizacij in ob enem prispeval iz svoje blagajne v vsake vrste dobrodelne ustanove.

Tudi za vzdrževanje Proletarca je veliko pomagal. V tem oziru je "Zarja" brez primere.

Torej na Zahvalni dan — vsi v Clevelandu, ki utegnejo, in vsi drugi posebno iz sosednjih naselbin, pridite v Slovenski narodni dom na St. Clair Ave. Pevci in pevke bodo radostni polne dvoran in to jim bo EDINO piaci.

V tej številki opisuje upravnik Anton Udovich aktivnosti prijateljev Proletarca in Ameriškega družinskega koledarja, omenja našega pokojnega podpornika Josipa Radija in piše tudi o minulem jubilejnem koncertu moškega pevskega zbora "France Prešeren". Njegova kolona je na tretji strani.

"Komentarji" so iz te številke izstali, ker je urednik prezaposlen z delom pri koledarju.

Mnogim smo dolžni odgovore na pisma. A smo v zagotavljata za čas. Tolažimo se, da se bo s časoma vse uredilo.

Ako vam je naročnina potekla, ne čakajte na opozorilo. Prihranite nam na času, poštnino in delo in ob enem nam pomagate z dohodki.

To soboto bo imelo veselico društvo Slovenski dom št. 86 SNP. Kje? — V Aldine Hall, 911 Armitage Ave., v Chicagu na severni strani.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO

Indaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, III.
GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTICNE ZVEZE
NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75;
za četr leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do petka
popoldne za pribičitev v številki naslednjega teda.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co.
Inc. Established 1906.

Editor: Frank Zaitz Business Manager: Anton Udovich

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2-2864

KAKO JE V DANAŠNJI JUGOSLAVIJI?

"Slabo — silno slabo — strašno!" Kdo pravi to? Množica učenikov — takozvanih razseljencev, ki je iz nje pobegnila čim je tudi Hitlerjeva armada zbežala, in pa oni vojni ujetniki — večinoma Srbi — ki so morali po kapitulaciji, oziroma porazenu Jugoslavijo, v Hitlerjev rajh.

Da, ampak kako zares pravzaprav je tam?

Slabo. Dežela je med vojno prestala strahovito grozot in razdejanj.

Podira in požiga se z lahka — človeka lahko v hipu umoriš, a predno kaj zgradiš, predno ti otrok doraste v moža ali v ženo — pa vzame truda in časa.

Rojaki, ki poslušajo učenike in jamrajo z njimi vred, ne pomislijo, da Jugoslavija ni edina, ki je trpeja v vojni. Naj pogledajo v Poljsko, v Ukrajino in pa skozi do Moskve, pa magari tudi v Berlin. In dočim Berlinu naša vlada še vedno pomaga, je Slovenija napr. dobila le nekaj malega podpora od UNRA — in od tedaj od nikogar nič razen kar so tja poslali Američani jugoslovenske porekla.

Cemu je v Jugoslaviji tako slabo kot priporudevujejo?

Zato, ker gre skozi prevrat, ker je šla skozi vojno išlo in ker se tepe sedaj z ignoranco svojih ljudi, s primitivnimi nazori in pa ker so mnogi njeni novi ljudje na odgovornih mestih neveči, nesposobni in ob enem v zavednosti tega svojega položja tudi okruti. Namreč okruti z ljudmi, katerim bi lahko pomagali, ako bi znali.

Kadar vam o Jugoslaviji priporudevujejo vse slabo učeniki — nič jim ne verjemite. Vabilo jih je nazaj ter jim zagotavljala, da ne bo nihče kaznovan, razen ako je osebno izvršil kak zločin zoper svoj narod.

Ker se niso vrnili — to pomeni, prvič, da so bili med vojno z okupatorji, drugič, da so pobijali partizane, in tretjič, da so služili Vatikanu. Vatikan je bil s Paveličem, pomagal je Mussoliniju, ugonabjal je slovenstvo na Primorskem — sploh, le vpravljate učenike, temu se je naseli sem v breme svojemu "sponzoru", pa hest ugotovili tole: prvič, ali je bil neveden in se zato odstujil svojemu rodnemu kraju, ali je služil sovražniku naroda po nevednosti, ali pa je bil zaveden izdajalec svojega rodu.

Imamo pa tudi druge, ki ne razumejo procesov evolucije, revolucije in socialnih prevratov. Brali so dopise v naših slovenskih in drugih jugoslovenskih listih o priborjeni svobodi, o silni sreči, ki čaka osvobojeni narod in mnoge Američane našega rodu je valdo tega zamikalo iti tja iz "kapitalistične sužnosti" v "specializem".

Velika skupina iz Kanade se tega kesa. Bilo je že laguje v Kanadi, ko je imela delo in s tem seveda tudi zaslužek. Toda v Jugoslaviji te silijo tudi na zastonjarsko delo. Sicer greš prostovoljno in stvar je v redu. Toda ako ne greš — pa ni v redu.

Marsikdo, ki je čital v listih navdušena starokrajska pisma o novi svobodi, se je ogrel za vrnitev v rojstni kraj. Ker jim je zvezna oblast delala težave, so si vzel potne liste na tak način, da za pravico povratka niti vprašali niso.

Kanadanci bi zdaj radi svoj denar zmenjali iz dinarjev nazaj v dolarje.

Ako bi poslušali Proletarea, ne bi bili ne eni ne drugi v teh zadregah, v zabolodah in v jezi.

Kako naj Dalmatinec pričakuje, da bo našel v svoji deželi raj, ko ga v uji za deželca še nikoli ni bil? Ali pa kašč kranjski rojak, ki je odpotoval tja z misijo, da se bo vse del k pogrenjeni mizi, ne da bi kaj prispeval nanjo? Če greš tu na banket, moraš zanj plačati. Tam pa je rewev v svoji naivnosti misil, da se bo le prisodel in mikostno prispeval kak dolar — čel, Amerikanec sem!

A tam pa te birokrat — ki je tak sedaj kot je bil pod Aleksandrom, ali pa pod Franc-Jožefom, igorirao in naš rojak iz Amerike se čudi, ker pričakoval je prijateljskega sprejema. Pač ne ve, da se tam vladljuno ravna edino s takimi, ki so uradne osebe. Ne pa z navdušnimi "človeki".

Vendar — imejmo razumevanje za deželo, ki si prizadeva izvleči se iz bistovske, iz kmečke zaostalosti, iz napisnemosti in hoče postati nekaj kar bo kaj šteло.

Jugoslavija je izmed vseh dežel sovjetskega bloka res navdušeno v takem prizadevanju in Tito pravi, da baš radi te ajene vstrajnosti in vzhičenosti ni sedaj pristeta ne v sovjetski ne v zapadni bloku. A napreduje pa vendarle.

Toda ako gresto v stari kraj, nikar ga primerjati z razmerami v Zed državah.

Ako to storite — razočarali se boste.

Svoj stari kraj primerjajte s stariim krajem, kakršnega ste nekdaj poznavali, nikar pa ne z ameriškimi velemesti, niti ne celo z ameriškimi farmami kje v pustinjah.

Jugoslavija se šele prenavlja v novo deželo. In ako so njeni inženirji sposobni nalog, ki so jim dane, pa jih bodo izvršili. Želimo jim dobro.

Nemčija spet pot v tretjo svetovno vojno

Naš državni tajnik Dean Acheson se je minulo soboto oglasil v Bonnu.

Bonp je sedaj glavno mesto zapadne Nemčije. Acheson je na banketu in ob izstopu z letala nazdravil predsedniku nove vlade nato pa so se sešli v njeni ministri Francije in Anglije ter naš Acheson s svojimi svetovalci, da se domeni, kakšna naj bo zapadna Nemčija.

Jasno, — to je bilo v Washingtonu že v naprej določeno. Ostane naj "free enterprise" — torej kapitalistična kakor je bila v prošlosti. Francija se je naj nikar več ne boj — ne Anglija, je

THE AMERICAN DOLE



— Drawn by Jerger in The Unemployed.

VSAKO JESEN, skozi do božiča in dalj, imamo tu kolekte v dobrodelne namene. In skozi poletje kolekte v bran proti otroški paralizi. Potem skozi poletje zato in ono. Namreč to so kolekte od oblasti odobrene in od policije zaščitene. S kako mukom se trudi s tem delom na tisoče žens in moških v vsakem mestu in enako tudi v vsakem malem kraju. A ko pa se gre za vojne izdatke, na treba druga kot da poslanec odglasujejo zanje in denar je tu — milijarda, dve milijardi — 35 milijard! Nekaj je z našo dobrodelnostjo vendarle narobe. Mar ne mislite tako?

No svet prihaja več bitij, kot jih more zemlja preživljati

Na zemlji ni dovolj hrane, zraka in prostora za vsa bitja, kolikor jih prihaja na svet. En sam vrabčič par bi v dvajsetih letih zapložil toliko vrabcev, da bi pokrili vso državo Indiano če ne bi noben vrabec poginil.

Samica raka leže v eni sezoni 10,000 jajec, ostriga pa kar 2 milijona. Odrasla samica bele mravljive — termitsa, ne dela druga kakor da leži v svoji celici in leže jajčeca. Vsak dan jih zleže na tisoče. Prirodi priprastek enega samega para tako imenovanih ciganskih metuljčkov bi v osmih letih uničil vse rastlinstvo v Združenih državah Amerike. Jegulja zleže ikre enkrat samokrat v življenju, toda številski iker je kar neverjetno visoko: 5 do 20 milijonov, pač po velikosti jagulje. Nekatere nitje živalske vrste se množe tako hitro, da bi njih potomstvo v nekaj dneh napolnilo celo morje, če bi ves zarod ostal živ. Ce bi se s sleherne ikre polenovke izlezla in zrasla riba, bi en sam par polenovk v 25 letih zarodil toliko namignil obema Washington, če v dveh vojnah se je Nemčija naučila, da kadar so Zed. države proti nji, mora biti poražena.

Bila je res — a ta ista poražena Nemčija je sedaj v oskrbi Zed. držav, da se jo spet spremeni v velesilo. Zadnjem Nemčija ima ogromne potenčne možnosti za obnovitev režimilitarizma, ker ima sredstva — največ v Porurju.

Francija se tega boji. Zapadna Nemčija ima okrog 20 milijonov prebivalcev več kakor vsa Francija skupaj, vrh tega so Nemci v drugi svetovni vojni pokazali, kakor in prvi, da etudi se se zapleti v vsem svetom v konflikt, se lahko vstrejali na fronti po več let in saj prva leta v vsakem spopadu tudi zmagovali.

Angleži skrbi, kakšna bo nova Nemčija, ker vodstvo nad njo je prepustila Zed. državam. Spominja pa se nemški bomb, raketov, svojega bega iz Dunkirkra v Francijo in pa nagloga razvala francoske oborožene sile, ki je slovela po prvi svetovni vojni za najmogočnejšo na svetu. In tudi pravljice o nemagajljivi Magnotovi črti Angleži ne bodo pozabili. Francozi, ki so se z njim batali, pa je nočejo niti omenjati več.

Natret Trumanove administracije je, da se zapadno Nemčijo usoglasi v ves ekonomski politični aparat zapadnega bloka. Francija ne more na noge, namreč ne brez vnanje pomoči — Anglija tudi ne — a Zed. države se morale poleg nju vzdruževati tudi Nemčijo, ki pa ima sama dovolj agresivnosti in zmožnosti, da se opomore šim okupatorji odidejo. V Washingtonu ko se odločili, da ker s Sovjetsko zvezo ne bo kakoga prenehanja z "mrzlo vojno", in ker more taki vojni prej ali slep slediti i "vroča vojna", pa naj pride spet Nemčija v prvenstvene vrste zapadne Evrope.

Prišla je.

Obnovljena je spet za kapitalizem in ne bo dolgo, ko se bo tudi militarizirala.

Toda kaj pa vzhodna Nemčija, ki je pod sovjetsko okupacijo? Teoretično sedaj sicer ne več, ker je tudi vzhodna Nemčija postala "neodvisna" republika.

Tako so zavezniki, ki so pretepli Hitlerja, Mussolinija in Hirohita, spet tam kakor so bili pred drugo svetovno vojno. Oziroma na slabšem. Največ radi tega, ker si med sabo niso niti več zavezniki temveč tekmovalci v igri kdo bo zase Němčijo pridobil.

Smeti ilčajo v tujih očeh, bruna v svojih ne vidijo

Nemalo meščtarjev s preprincami sodi druge ljudi po sebi. Ker so sami brez značaja, so prežeti sovraštva do onih, katerim preprincanje ni prazna beseda. Brezničelneži so ponavadi veliki zdražbarji in imajo cele vreče osebnih ambicij. Njihova taktika je odeta v hinavstvu in v naselbinah povzročajo mnogo kvara. Najboljša garancija proti njihovim zastrupljevalnim taktikam je zadostna poucenost med ljudstvom.

Kdor je preprican, da ima preprincanje, se mu ni treba nikdar batiti, da ga mu kdo ukraje, ali ga mu odnesi vijar.

Joško Oven:

RAZGOVORI

"Back to normalcy again." Saj tako, izgleda. Volitve so končane s sijajno zmago demokratov. Tako trdijo v beli hiši. Lewis je poslal svoje majnarje nazaj v premogovnike za prihodnjih dvajset dni in jaklarska stavka je takoreč dobljena. Sedaj samo se čakamo, da mrzla vojna med Rusijo in med namimi na kak način poleže pa bo, prizeten božič.

In kot pravijo, "da ni vse kar se sveti", tako je tudi takuk. Komaj zakrpa eno stvar že se pokaže druga. In vremem mi, današnji položaj pri nas in drugod po svetu je silno resen. Napetost med nami in sovjetsko Rusijo postaja dnevno resnejša — in nihče ne more napovedati posledic. Veliko se govori o potrebi miru — ali v ozadju se pravljiva mrzlično za novo vojno. Kaj bo prinesla bodočnost — kdo ve ...

O zgodovini Mehike (Nadaljevanje)

Četudi je bilo med upornimi zavezniki precej godnjenja glede akcije predsednika Wilsona, jim je vendar pomoč v formi orožja, katerega so si smeli nabaviti v Združenih državah, bila zelo dobro došla. Njih armade so stalno napredovali. Petnajstega julija je Huerta pobegnil v Vera Cruz. Od tam ga je neka nemška ladja odpeljala v Evropo. Leto pozneje je zopet prišel Villa v glavno mesto, kjer je imel program socialne revolucije in katerega mehiško bogastvo ni osleplilo. O njemu, ki spada v vrsto svetovnih upornikov, bom imel pozneje posebno poglavje.

Ali tisto kar so pričakovali, se ni zgodilo. Nihče ni bil umorjen in revni raztrgani "zapatisti", so držali najlepši red. In kot pravijo zgodovinar — samo tu in tam je potkal kdo na vrata, snel klobuk in poprosil za kos kruha. Decembra meseca je prišel Villa v glavno mesto, kjer je imel sestanek z Zapatom. Nekej časa za tem je postal Villa začasni predsednik Mehike.

Kar so pričakovali prebivalci v glavnem mestu glede Zapate, ki so jih vodili Pancho Villa od severa, Carranza z vzhoda in Zapata s svojimi agraristi od juga, pritisnili na glavno mesto. Dne padanja avgusta leta 1914 je padel glavno mesto Mehika v roke generalu Obregonu, kateri ga je zavzel v imenu voditelja Carrance.

Z Venecueljanom Carranzom v sedlu v narodni palači, je nastalo vprašanje, kdo bo gospodar Mehike? Francisco Villa se je ustavil s svojo vojsko nekaj milij od glavnega mesta ter se zakelek, da vrže Carranzo s predsedniškega stolčka. Carranza je poslal generala Obregona v glavni stan Villove armade, da naj ta na kakšen način pogovori "Panča" za premirje. Obregona se je tak zasnovali pošte. Panča je celo objel kot svojega tovarisja. Ali komaj je Obregon odšel s svojim vlakom, že je Pancho brzovabil naj na bližnjih postajah vlak ustavijo in ob enem poslal za vlakom cete jezdecev znamenom, da Obregona ubijejo. Obregon, slutek nekaj takojega, je s svojem spremstvom vlak zaplenil ter pobegnil v glavno mesto.

Doba anarhije

S koncem leta 1914 do leta 1916 je vladal v tej nesrečni deželi oborožen nerod. Kdo bo mož na koncu? Kdo bo predsednik: Carranza, Villa, Obregon ali Zapata?

Tu pred seboj imam eno najboljših knjig iz te dobe, pod imenom "El aguila y la serpiente" (Orel in kača). Spisal jo je eden najboljših mehiških pisateljev — Martin Louis Guzman, ki se je kot mlad kadet udeležil te borbe. Knjiga je prevedena tudi v angleščino in da v resnicu pravilo sliko te dobe. Neki drugi mehiški poet, revolucionar Mariano Azuela, pa je v oni dobi dejal: "Villa? Obregón? Carranza? Kaj me brigá! Jaz ljubim revolucijo kot ognjenik v erupciji. Jaz ljubim ognjenik zato ker je revolucija! Kaj me brigá ce ostane kamen na kamenu od zgorej ali pa spodaj po izbruhu. Zame nimajo pomena"

V oktobru leta 1914 je bila sklicana konvencija v Aguascalientes, v namenu, da se prepreči civilno vojno in da se predsednik republike legalno izvoli. Carranza se ni hotel udeležiti tega zborovanja. Ostal je v glavnem mestu. Pančo se ga je udeležil ter s sabo privedel svoje "dorados

PRIPOVEDNI DEL

Miško Kranjec:
Fara Svetega Ivana

ROMAN

(Nadaljevanje.)

Zdaj je Koren dobro vedel, da jo je zavozil. S takimi koncepti pri Svetem Ivanu ne samo da ni bilo mogoče živeti, marveč si je podrl vse nade za bodočnost. Kakor se je nekoč posmehoval Klemencu zaradi njegovih "prerokovanj" o bodočnosti svoji poti, in naj se je še tako upiral, je zdaj vedel, da je to res in je zanj samo še ena pot: resnično se pošmoniti, postati nekoč tajnik ne dopustiti, da bi samo Sušnik vladal! Nadmodriti Šmona in vse druge in jih spodriniti!

Samo to je, ali pa poginiti!

Ni imel več prijateljev in je zato sovražil tudi tiste, katerim je nekoč toliko pomenil in ki so mu toliko darovali. Vedel je, da bo poslej bil en sam boj z vsemi in je malo pomembno, kakšne ideje zagovarja.

Kakor je mrzil Šmona in se mu je upiralo, če ga je zagledal, se je vendar premogoval in se pogovarjal z njim. Ti pogovori niso bili več "prijetljivi" kakor nekoč, pač pa je Koren vrtal v njegovo dušo. Čedalje bolj se mu je razodevala vsa umazanost Šmonove duše, kar pa je ta znal skrbno skrivati pred svetom.

"Ti prav za prav nimaš nikake morale," mu je rekel nekoč. "Kadar te gledam, se mi zdi, da si kakor navadna žival, ki pa dobro zna vse skruti . . ."

Tu v njuni sobi je Šmon vedno sedel pri mizi, da je lahko iztegnil roke, pri tem pa gledal na posteljo, kjer je ležala Zofija. Dredal se je v Korenu.

"Pa kaj sleherni dan prihajaš z istimi očinki," je dejal. "Saj bi že lahko sprevidel, da me vse to ne razburja. Morala je vendar potrebna za tiste, ki brez nje ali ne morejo živeti ali pa brez nje izkorističati ljudi. Župnik jo mora imeti. Jaz jo moram imeti v razredu, tudi pred ljudmi tu in tam. Samemu pa mi ni potrebna. Imeti jo morajo tudi preprosti ljudi. Povedal ti bom primer: poznam dve vrsti: fižola, enega, ki mu moramo dati oporo v podobi palice, čeprav je palica suha in sama ne zeleni, drugega pa, ki rase in rodri brez palice. Obema pravimo fižol, oba roditata in če ju jemo, ne vemo, kateri je rasel ob palici in kateri brez nje in se po tem tudi ne sprašujemo, kadar smo pri mizi. Tak fižol s palico si ti. Ti v bistvu ne počnaš morale, toda brez nje ne moreš živeti. — Nekoč so mi, bil sem v Škofoviči zavodih, vstali v srce in glavo moralu. Verjel sem, da je tako. V življenju pa sem dognal, da morala sicer je, ker so jo ljudje ustvarili in jo uzakonili, da pa pameten človek lahko živi brez nje. Videl sem tudi, da jo ljudje imajo sa-

človeštvo še ta dan povrne v popol analfabetizem. To je návaden balast. Ne potrebujem ne idej ne sistemov. Pa saj tudi tebi ni do tega. Tebe grize nekaj drugega: Zofija!"

"Pustite mene pri miru!" je vzliknila Zofija.

"Vam nič nočem. Omenil sem vas, ker ste jedro Korenove jeze do mene. Zelo rad bi me oblastil v vaših očeh. Pa se malo menim za to jezo. Stvar je preprosta. Zofija mi ugaja, pa kaj morem zato? Ce bi mi katera druga tako ugajala, bi hodil tja. Zakaj pa bi se ne smel zaljubiti v Zofijo? Nisem jaz kriv."

"Ne gorovite o meni!" je rekla Zofija. "Smon in ljubezen!"

Smešno se vam zdi," je rekela smehljaje Šmon, "in vendar je resnično. Mnogo bolj ko pri Korenu! Ampak vse to razpravljanje nima nikakega smisla. S Korenom govoriti o moralu, z vami pa o ljubezni! Ta največji nemoralist, ki je zapustil ženo in dva otroka usodi, govor istočasno o moralu in ljubezni! Razumem, da se moški naveliča žene, ne morem pa razumeti, da se naveliča otrok. In vi govorite o ljubezni! Morda ste kdaj v življenju res ljubili, ko vam je bilo šestnajst let, ali pa še prej. Stvar s Korenom pa je navaden preuzitek! Tudi Koren ni nikdar ljubil vas! Morda se je zdaj zatrapal v vas, ker ne more več izbirati! Koren je navaden goljuf in slepar. Mnogo večji od mene. Moja čusta do vas so preprosta, nič jih ne prikrivam. Drugod pa ne sleparim. On pa je povrhu še politični in življenki slepar, kriminalec, če hocete! Mi vsi skupaj smo navadna topila in če bi ljudje imeli malo več razuma, bi nas vse pognali. Samo on pri vseh umazanijah govor o idejah, jaz pa kaši, ki jo jemo, pravim kaša! Le glejte velikana in svetnika v svojem Korenu! Ni daleč čas, ko bo prijadal za mano in me bo posnel! Postal bo drugi Šmon!"

Koren se je zdrznil. "Kako si rekel?" je vprašal hlastno in razumljivo.

"No, da boš postal drugi Šmon. Zakaj pa sprašuješ?"

Koren je pobesil glavo in razmisljal, nato pa dejal tihom:

"Presestil si me. Nekaj podobnega sem že slišal . . ."

"Kdo pa ti je rekel? Pa ne Klemenc?"

Koren ga je začudeno pogledal. "Prav on," je dejal. "Nasvetoval mi je, naj se pošmonim—."

Šmon se je zakrohotil in se nagnil nazaj na stolu. "Ti," je reklo naposled bučno, "to ti je pa imenito svetoval! Kaj boljšega ti ni mogel, razen ako bi ti svetoval, da se poklemenčiš. Ali hodiš pogosto k njemu v šolo?"

"Šovarnačka sva si vendar—"

"Pa kaj imata vedno s tem Klemencem?" je vprašala Zofija razdraženo. "Mar je to kak bog ali kaj?"

"Ne," je odvrnil Šmon, "ampak kaj navihana barabca, bi rekli Ljubljanci. Če hočete, da vam bo prerokoval usodo, pojrite k njemu. Samo zardeti ne smete, če bo kaj povedal, ker bo misil, da ima prav. Korena je zelo hitro ujel!"

"Bolje: tebe," je odvrnil Koren. "Komaj te je videl, ti je že brez z nosa, kaj si in koliko veljaš."

"No, pa imej prav, da se ne bova prepirla. A kaj je še potredal o meni. Prav radoveden sem, kaj ta trap govorici," je dejal Šmon.

"V glavnem, naj se pošmonim, ker se mi bo potem dobro gođilo."

"Zakaj mi tega nisi povedal, Jožef?" je rekla užaljeno Zofija.

"Saj ni tako pomembno, le zdaj sem se spomnil."

(Dalje prihodnjic)

Naslov za list in tajništvo je:
2657 SOUTH LAWNDALE AVENUE
CHICAGO 23, ILLINOIS

da prejmete drugi ali tretji opomin o potečeni naročnini.
Obnovite jo čim vam poteče. S tem prihranite upravi na času in stroških, ob enem pa izvršite svojo obveznost



* "What, another raisel. You just had one six years ago."

Z UPRAVNIKOVE MIZE

Anton Udovich

Z minuli teden je bilo porčano, da je-preminul Joseph Radelj. Torej en teden potem ko smo se z njim srečali na konferenci Prosvetne matice v Milwaukee. Povedal mi je, da je včasih mnogo delal za vse te organizacije: za društva in liste ter se udejstvoval v raznih akcijah. Tudi za Proletarca sem že mnogo storil dokler sem bil združen" — je dostavil. "A zadnjih deset let sem moral pa prenehati" — mi je potožil, pokazal na prsa in dejal, da bobolezen muči. Jaz sem ga povalil, da dobro izgleda; in je res ta možak dobro izgledal. In tako smo se razšli.

Ko pridev v pondeljek 7. nov. z dela, pa vidim na prvi strane Prosvete da je Jože Radelj umrl. Vse kar sem rekel je bilo "Hm, spet imamo enega manj!" Sele ko pridev okoli šeste ure v urad in listam po pošti, ki je prišla tisti dan, pa najdem pismo od njega. Ko ga odprem dobim v njemu kratko pismo in štiri oglase; v pismu se glasi:

"Dragi mi Udovici: Priloženo so štirje oglasi z v koledar, sporoči mi, če ni prepozno, bom poskusil dobiti še nekolik. Včeraj je bil L. Barborič pri meni in je rekel, da je že prepozno; toraj odgovoril mi takoj. Prej nisem mogel, sem bil bolan. Sodružni pozdrav!" In podpis, Jože Radelj. Pismo je bilo poslano v soboto 5. nov.

Ko sem to prečital, mi je globlje seglo kot prvotno, ko sem babil novico, da ga ni več med nami. Misil sem si: Kako rad bi ti jaz odjisal, prijatelj, a prepozno je. Ne toliko za koledar, kot pa zate, ki si se hotel pomagati tisti ustanovni in Am. družinskim koledarju, ko si bil že na pragu v večnost. Rad bi ti pisal in se ti zahvalil za trud, pa ne vem naslova. Tja, kamor si šel, ne dostavijo pisem. Zato te ohramimo v živem spominu. Vsem prizadetim pa naše globoko sožalje.

Zdaj pa spet naprej z rednimi poročili iz prošlega tedna.

Chicago, Ill.: Frank Udovich je obnovil naročnino.

Berwyn, Ill.: Neimenovana prispevala \$3 listu v podporo. Izročila Angela Zaitz.

De Pue, Ill.: John Resetich je obnovil naročnino, prispeval v tiskovni sklad \$2 in naročil koledar 1950 ter ga ob enem tudi plačal.

Dearborn, Mich.: Mary Knež je obnovila naročnino in poslala \$4 listu v podporo, sta jih prispevala sama \$2 in John Plahtar \$2.

Detroit, Mich.: Josef Korsic je poslal dve naročnini.

Cleveland, Ohio: Josie Žakrajšek je poslala oglas v koledar za društvo 137 SNPJ in znesek zanjan.

Edmond, Okla.: Frank Knafelec je obnovil naročnino in prispeval v tiskovni sklad \$2.

Detroit, Mich.: John Zornik je poslal še en oglas v koledar.

Dilliner, Pa.: Anton Kolins je obnovil naročnino.

Meadowlands, Pa.: Andy Martincic je obnovil naročnino.

Finleywood, Pa.: John Klobuchar je obnovil naročnino, poslal Nick Triller.

Helper, Utah: Anna Sugar je obnovila naročnino.

Rock Springs, Wyo.: John Jereb je obnovil naročnino in prispeval listu v podporo \$2. Poslal Frank Remitz in naročil 20 koledarjev.

Superior, Wyo.: Louis Jerasha je poslal znesek za koledar, katerega sem poslal.

Kadar ne bomo hoteli — ali pa ne bomo mogli več delati, pa ne bomo imeli nič; takrat: b o m o dremali vsak v svojem kotu in se spominjali z radostjo onih dni, ko smo delali po 18 in več ur in si mogoče žeeli, da bi se imeli iste prilike. A kadar se enkrat odneha je težko zopet začeti.

Lepa hvala tudi onim, ki ste prišli iz oddaljenih krajev, kot iz La Salle, Ill., iz Milwaukee, Wis., ter raznih drugih krajev, še celo iz Springfielda, Ill. Joseph Ovca s soprgo v prijatelji, katerih ime se pa žal, nisem zapomnil. Saj se mi je kar vrtelo več ali manj ves dan, pa ne od pijače. Prvi učitelj zborna Prešeren je bil tudi med nami iz Stauntona, Ill. Clovek bi se rad malo pogovoril s tem in onim, ko pridev tako daleč; pa kot že rečeno, žal — ni bilo časa. Upam, da nam bo vse oproščeno. Zdaj pa z delom naprej za bodočnost, ker organizacija je ravno tako kot ura, je dobra samo tako dolgo dokler gre in kaže pravi čas. Kadar se ustavi ali začne začnati, potem nima več svoje veljavne.

Toliko za danes.

Stotisočaki v nič

radi sentimentalnosti

— gre se za Belo hišo

Predlanskem je posebna komisija arhitektov — imenova od kongresa, poročala, da se bo nad Trumanovim stanovanjem v Beli hiši stropnični stopnišči med ceremonijalnimi sobanami in predsednikovimi družinskimi prostori na drugem nadstropju. To stopniščo bodo predelali, da bo izgledalo lepše — preden se je predsednik Truman preselil v Blair House, ki velja v Washingtonu za sijajno in za zgodovinsko palačo.

Treba je Belo hišo podreti, so rekli nekateri arhitekti, ker to bo več milijonov ceneje kot pa če bi to staro stavbo prenavljali.

Koliko ceneje?

Najmanj dva milijona dolarjev. In za potrešenje denar bi dobiti palačo, ki bi kaj pomenila. Cemu zapraviti milijone zgolj zato, da obvarujemo palače, ki niso prilagodne za ničesar kot za spomenik?

Ampak mi Belo hišo hočemo "obvarovano" v obliki kakor je bila zgrajena.

Arhitekti so rekli — to se prav lahko storiti in stalo vas bo nekaj milijonov dolarjev več kot pa če sedanje ne podere in do kraja novo zgradite v prav takih navidezni oblikah.

Ni šlo. Belo hišo bomo le prenovili, zato, da bodo ljudje misili, da je starostala. Pa je nikoli več ne bo. Le vnanji zidovi bodo slični starim. Agencija Common Council piše o tem:

Kongresni odlok, da se ohrami Belo hiša v kolikor mogoče starem slogu navzolic za modernizacijo stavbe, je večina Američanov odobrala. Načrt je, da se Belo hiša prezida in obnovi tako, da bo negorljiva ali zaščitena proti požarom ter da bo tudi v drugih ozirih odgovarjala sedanjam potrebam.

Američanom je priljubljena ta starost in dostenjstvena palača, v kateri so preživele svoje predsedniške termine vse naši predsedniki od drugega predsednika Johna Adamsa naprej. Bela hiša je pravzaprav last vsega

Ne drži

Kapitalistični dnevnički dolže v naročenih člankih "socializem" v ameriški, australijski in kdosigavedi še v kakšnih vladah za svetovni ekonomski položaj.

Mešan pevski zbor

ZARJA

priredi koncert in vprizori operete

"Kmeta ali meščana"

na ZAHVALNI DAN

v četrtek 24. nov. Pričetek ob 4. pop.

v avditoriju Slovenskega narodnega doma, St. Clair Ave., CLEVELAND, O.

Vstopnice v predprodaji 85c. Pri blagajni \$1.

Po sporedu prosta in plesna zabava. Igra Sokach-Habat Tunemixers orkester.

V priziku bo postrežbe za vse.

NA ZAHVALNI DAN VSI V AUDITORIJ SND!

★★ KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE ★★

ČASNIKARSTVO

Zbral in spisal Zvonko A. Novak

Casnikarstvo je obsežen pojem in označuje posle, ki so potrebeni za proizvajanje javnega lista. V svojem širšem pomenu je poklic in obrt obenem, vendar pa se imenoma časnikar omejuje le na tiste, ki se pečajo z uredniškimi, novinski ali književnimi opravili časniškega izdelovanja.

Casnikarstvo zbirata poročila o dogodkih in mnemih posameznikov in skupin.

V tem spisu se rabi za časnikarstvo tudi izraz novinarstvo ali žurnalistika, ker pomenijo vse tri besede isti pojem.

Pošteno in razumno novinarstvo je eden najizdatnejših pokrovov za pospeševanje in širjenje prepotrebne izobrazbe med ljudmi, ker je pač izobrazba nekaj čisto pripravnost in enostavnega, s čimer se človeška družba boljša in izpopolnjuje.

Casnikarska sredstva niso zastrela tega samo pripomočki za zbiranje in razširjevanje novic, nego so tudi ustanove z lastnimi političnimi smernicami, nosijo odgovornost dalekožežne važnosti ter vršijo potrebno poslanstvo, ki je silnega pomena za vse človeštvo.

Casnik je voditelj in služabnik obenem: voditelj zato, ker pomaga ustvarjati javno mnenje, oblikovati misli in vzore ljudskih množic ter seznanjati svoje čitateljstvo s skrbno ustavljenimi poslanicami; služabnik zato, ker izhaja iz ljudstva, kateremu služi s tem, da mu iskreno predstavlja javno mnenje, za kar ga podpira narod z naročino in oglasino, da mu je omogočen obstanek.

Novinarska umetnost zahteva korenito izoliranost, obsežno znanje in tehnično sposobnost. Vse to pa mora biti prežeto resničnim zanimanjem. Kdor je morda sposoben, a mu manjša zanimanja za novinarstvo, ki se mu posveča le radi vsakdanjega kru-

(Konec s 1. strani)

Nasproti se je oglašila katoliška cerkev in dvignila proti tej "grešni" teoriji vik in krik.

Izmed 80 milijonov japonskega prebivalstva je katoličanov samo 130 tisoč. Torej malenkost. Toda ta skupina ima oporo katoliške cerkeve v Zed. državah in radi tega je general MacArthur s Trumanovo administracijo vred v zagatah.

Uradno se ameriški okupatorski oblastniki na Japonskem izražajo, da ne "propagirajo" kakve porodne kontrole in da so zakoni, kateri so v veljavi nuj v prednotranja zadeva japonske vlade in japonskega ljudstva. A med sabo pa previjo ameriški oblastniki: Čemu naj 130,000 japonskih katoličanov ukazuje osamdeset milijonom Japoncem kako si naj urede svoje družinsko življenje ter spolne odnose?

Sicer bi bili japonski katoličani brez moči, aki jih ne bi podpirala v Zed. državah katoliška hierarhija s kardinalom Spellmanom na čelu — torej armada ljudi, ki je za celibat, a od drugih pa bože, da naj imajo otrok toliko kolikor jim jih Bog "hoče dati". Uradniki japonske vlade, ki imajo načelo petati se s takimi redimi, so brez truda dognali, da se milijone katoličanov po svetu, predvsem v Zed. državah, v Franciji, v Avstriji in drugje, poslužuje porodne kontrole, torej temu se je ne bi smeli tudi Japonci — sebi v dobro?

SLOVENSKE IN ANGLEŠKE KNJIGE

Največja slovenska knjigarna v Zed. državah

Pišite po cenik PROLETARCU

2301 S. LAWNDALE AVENUE
CHICAGO, 23, ILLINOIS

Dijak, ki je dobro podkovan v žurnalistični, pozna književnost, zgodovino, vladu, ekonomijo, politično znanost, enega ali več tujih jezikov, piše dobro in enostavno angleško prozo ter je seznanjen s sočasnimi dogodki in mu je znanih po imenu največ oseb v vseh, najde najlaže kako delo pri listih. Znanje tujih jezikov sicer ni neizogibno potrebno, ali je pa v veliko pomoc takim, ki bi bil radi poročevalci v kaki tudi dejeli. Tudi stenografska ni bistvena; toda kdor jo zna, mu pride močno prav, kadar mu je treba zapisavati navede iz javnih govorov, razgovorov itd.

Strokovna sposobnost se da dosegati na razne načine; včasih se pridobi v kaki naprednejši novinarski šoli, kjer se urijo džaki v časnikarskih posloih kot člani uredniškega osebja pri kakih novini, reviji, mesečniku ali drugi periodični publikaciji; večkrat se pa da prisvojiti takšna izurenost, če se človek vadi v žurnalistični pod nadzorstvom ali kot vajenec v področju uredniškega delovanja pri tem ali onem listu. Pri slovenskih časnikih v Ameriki imamo sedaj največ takih urednikov in časnikarjev.

Novinarska stroka terja od človeka, ki se ji posveti, zmožnost za razumevanje in poročanje vseh večjih dogodkov v življenju in razmerah revnih in bogatih in visokih. Novinar mora vedeti, kako je prav tolmačiti značilno šušljanje vaških in mestnih govorov, izlučiti pravo jedro iz njih in to spraviti v obliki zanimive in dostačne vesti. Zelo važno je tudi naslavljanie in razvrščanje raznih novic. In seveda je tudi v tem potrebnata izurenost.

Mladenci ali mladence, ki se resno misli posvetiti časnikarskemu poklicu, se mora najprej temeljito prizaviti zanj. Kajti časnikarski posli se pečajo z življenjem v vseh ozirih in okoljnah in časnikar bo v njegovi službi močno prav prisa raznотera zaloge njegovega znanja.

Novinozanstvene šole, ki jih je v tej deželi že dobrino število, se neprestano boljšajo in izpopolnjujejo. Zato se tisti, ki jih dokončajo, vpoštevajo pri listih, kadar je to ali ono mesto izpraznjeno v njihnih oddelkih.

Casnik (novina, newspaper) je značilen po svoji pestri, aktualni vsebinai v poročanju dnevnih dogodkov in vprašanj, ki jih urednik v njem razpostavlja in razvršča po njihini vrednosti, važnosti in aktualnosti. Tvarina, ki je dobra za novice, prihaja iz nečesa novega, izrednega in zanimivega. V njegovih člankih se rabi poljuden slog, da jih lahko razume duha, onem iskrinjava srca, duševno zdravje in moralno čistost, so njegovi resnični prijatelji in pomočniki.

Casopis (mesečnik, revija, magazin, review) ima leposlovno,

zabavno ali strokovno vsebino,

je namenjen manjšemu krogu

čitateljstva in izhaja v daljših časovnih presledkih (dnevnik, poletnik, tednik).

Nobena oblika novinarskih občil pa ni morda postala v teku zadnjih let tako važna, kakor je novinski časopis (newsmagazine). Ta prinaša pregledno in skriveno ali stanjeno vse najvažnejša novinka dejstva, ki bi se lahko tiskala v kakršenkoli novinarskem občilu — zlasti pa vesti, ki jih poroča velemestni tisk. To svoje delo opravlja z izredno točnostjo in nenavadno učinkovitostjo za milijonsko čitateljstvo, ki ima rado svoje novice vnaprej "prebaljene", čeprav pridejo še po glavnem jedna na mizo. Po formatu, razdelitvi in uredniških smernicah je ta oblika slična oni splošnega časopisa ali revije.

Pravico do tega, da pritegne časnik kar največji krog čitateljev in čitatelj k sebi ter ga tudi obdrži, omejuje le tisto, kar bi bilo kvarno in škodljivo splošni javni blaginji. Uporaba javne pozornosti na ta ali oni časopisi ali časnik določa njegov čut odgovornosti, ki je deli z njim vsak član njegovega časnikarskega osebja. Casnikar, ki izrablja svojo moč ali svoj vpliv v kakršenkoli samopaten ali drugače moperiden namen, je neravnost svojemu poklicu in nevreden javnega zaupanja.

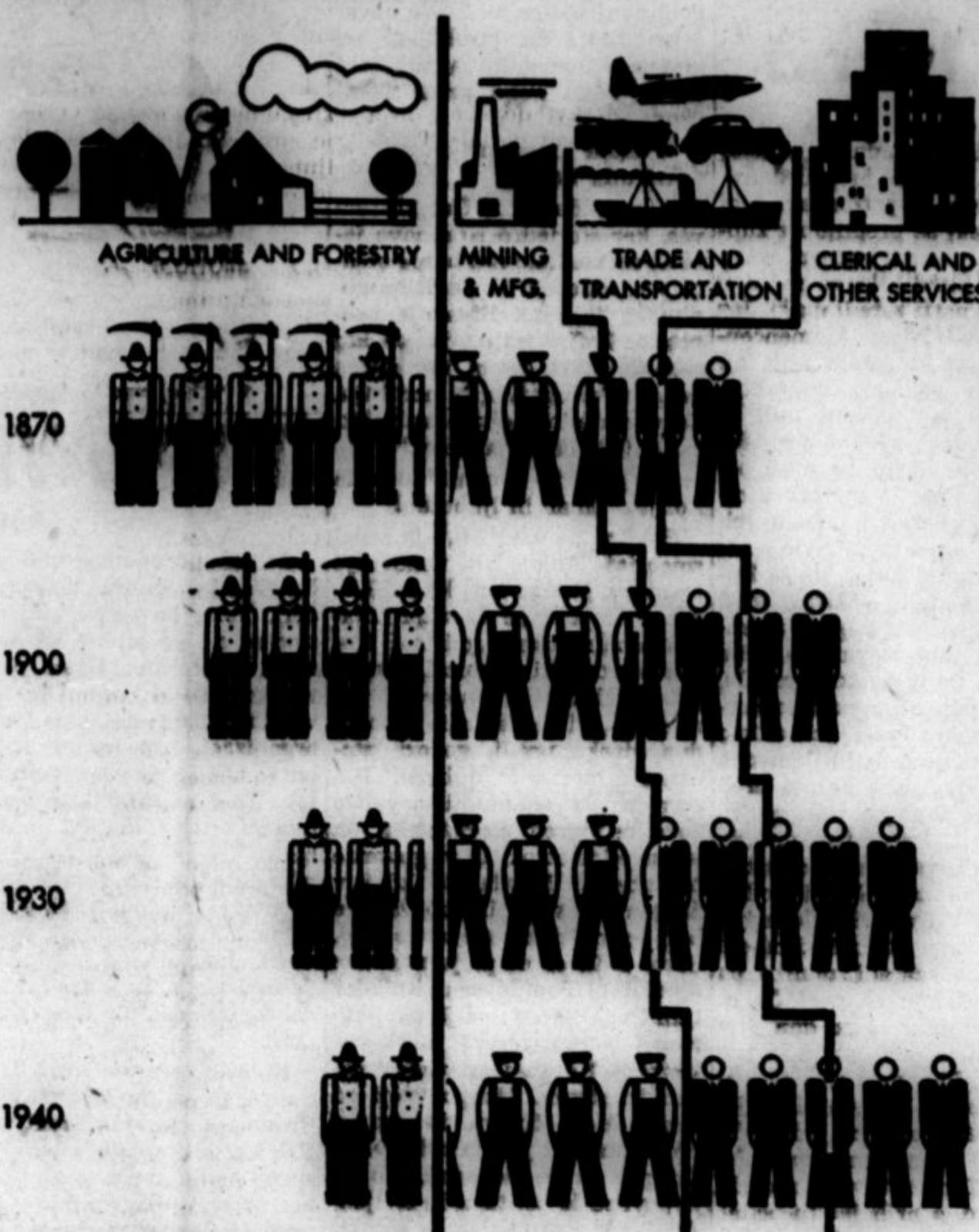
Sloboda tiska se mora čuvati in braniti kakor bistvena pravica vsega človeštva. Casopis mora imeti pravico do tega, da lahko razpravlja vse, kar ni počasno izrecno prepovedano.

Poštena žurnalistica ne more

pospeševati nobene zasebne koristi, ki nasprotuje splošni ljudski blaginji. Tako zvane vesti iz zasebnih virov se ne smejo objavljati, če niso javno znani tudi tisti njihni viri.

(Dalje prihodnjic)

OUR JOBS CHANGE



obe vrsti bistveno razlikujeta med sabo.

Casnik (novina, newspaper) je značilen po svoji pestri, aktualni vsebinai v poročanju dnevnih dogodkov in vprašanj, ki jih urednik v njem razpostavlja in razvršča po njihini vrednosti, važnosti in aktualnosti. Tvarina, ki je dobra za novice, prihaja iz nečesa novega, izrednega in zanimivega. V njegovih člankih se rabi poljuden slog, da jih lahko razume duha, onem iskrinjava srca, duševno zdravje in moralno čistost, so njegovi resnični prijatelji in pomočniki.

Casopis (mesečnik, revija, magazin, review) ima leposlovno, zabavno ali strokovno vsebino, je namenjen manjšemu krogu čitateljstva in izhaja v daljših časovnih presledkih (dnevnik, poletnik, tednik).

Nobena oblika novinarskih občil pa ni morda postala v teku zadnjih let tako važna, kakor je novinski časopis (newsmagazine). Ta prinaša pregledno in skriveno ali stanjeno vse najvažnejša novinka dejstva, ki bi se lahko tiskala v kakršenkoli novinarskem občilu — zlasti pa vesti, ki jih poroča velemestni tisk. To svoje delo opravlja z izredno točnostjo in nenavadno učinkovitostjo za milijonsko čitateljstvo, ki ima rado svoje novice vnaprej "prebaljene", čeprav pridejo še po glavnem jedna na mizo. Po formatu, razdelitvi in uredniških smernicah je ta oblika slična oni splošnega časopisa ali revije.

Pravico do tega, da pritegne časnik kar največji krog čitateljev in čitatelj k sebi ter ga tudi obdrži, omejuje le tisto, kar bi bilo kvarno in škodljivo splošni javni blaginji. Uporaba javne pozornosti na ta ali oni časopisi ali časnik določa njegov čut odgovornosti, ki je deli z njim vsak član njegovega časnikarskega osebja. Casnikar, ki izrablja svojo moč ali svoj vpliv v kakršenkoli samopaten ali drugače moperiden namen, je neravnost svojemu poklicu in nevreden javnega zaupanja.

Sloboda tiska se mora čuvati in braniti kakor bistvena pravica vsega človeštva. Casopis mora imeti pravico do tega, da lahko razpravlja vse, kar ni počasno izrecno prepovedano.

Poštena žurnalistica ne more

pospeševati nobene zasebne koristi, ki nasprotuje splošni ljudski blaginji. Tako zvane vesti iz zasebnih virov se ne smejo objavljati, če niso javno znani tudi tisti njihni viri.

(Dalje prihodnjic)

NAPORI JUGOSLAVIJE ZA PODVIG PROIZVODNJE V AGRIKULTURI

Predvojna Jugoslavija — primitiva v marsičem, kar je bila — ni vedela, kam bi z odvisnim pridekom žita.

Slovenija ga je veliko premalo pridelala, a bel kruh si le dobil v nji.

Sedaj naši rojaki pošljajo tja svojemu belo moko v vrečah in je čudno, kako se je moglo dobiti, da v žitni deželi žita primankuje! Pa ga ne Jugoslavija je v borbi za izvršitev svoje petletke. Ker v inozemstvu nima kreditov, mora plačati za vse, kar kupi, s protivrednostjo. Tako gredo najboljša jugoslovenska žita, les, vino, rude itd. v Anglijo, v Švicijo, v Italijo in kamor že, da od tam do kar najnajneje potrebuje.

Jugoslavija bi potrebovala najmanj pod milijarde kreditov v Ameriki za nabavo strojev, a ker ga ne dobi niti sedaj, ko je v svoji "mrzli" vojni s Kremlom, še vedno trguje "gros za gros". Vendar pa ji bo petletka, v kolikor sklepamo, uspešno vrgli na deželo. Za znanstveno proučevanje in raziskovanje. Vendar kažejo do sedanjih uspehov, da je mogoče zlasti v petletki izdelati strokovnjake iz vse države, določiti osnovni program, razdeliti delo, navezati stike s podobnimi inozemskimi ustanovami, za kar vse ni bilo nobene tradicije. Vse je bilo treba prideti iz nič. Toda znanstveniki in praktični delavci inštituta so se neumorno vrgli na deželo. Za znanstveno proučevanje in raziskovanje. Vendar kažejo do sedanjih uspehov, da je mogoče zlasti v petletki izdelati strokovnjake iz vse države, določiti osnovni program, razdeliti delo, navezati stike s podobnimi inozemskimi ustanovami, za kar vse ni bilo nobene tradicije. Vse je bilo treba prideti iz nič. Toda znanstveniki in praktični delavci inštituta so se neumorno vrgli na deželo. Za znanstveno proučevanje in raziskovanje. Vendar kažejo do sedanjih uspehov, da je mogoče zlasti v petletki izdelati strokovnjake iz vse države, določiti osnovni program, razdeliti delo, navezati stike s podobnimi inozemskimi ustanovami, za kar vse ni bilo nobene tradicije. Vse je bilo treba prideti iz nič. Toda znanstveniki in praktični delavci inštituta so se neumorno vrgli na deželo. Za znanstveno proučevanje in raziskovanje. Vendar kažejo do sedanjih uspehov, da je mogoče zlasti v petletki izdelati strokovnjake iz vse države, določiti osnovni program, razdeliti delo, navezati stike s podobnimi inozemskimi ustanovami, za kar vse ni bilo nobene tradicije. Vse je bilo treba prideti iz nič. Toda znanstveniki in praktični delavci inštituta so se neumorno vrgli na deželo. Za znanstveno proučevanje in raziskovanje. Vendar kažejo do sedanjih uspehov, da je mogoče zlasti v petletki izdelati strokovnjake iz vse države, določiti osnovni program, razdeliti delo, navezati stike s podobnimi inozemskimi ustanovami, za kar vse ni bilo nobene tradicije. Vse je bilo treba prideti iz nič. Toda znanstveniki in praktični delavci inštituta so se neumorno vrgli na deželo. Za znanstveno proučevanje in raziskovanje. Vendar kažejo do sedanjih uspehov, da je mogoče zlasti v petletki izdelati strokovnjake iz vse države, določiti osnovni program, razdeliti delo, navezati stike s podobnimi inozemskimi ustanovami, za kar vse ni bilo nobene tradicije. Vse je bilo treba prideti iz nič. Toda znanstveniki in praktični delavci inštituta so se neumorno vrgli na deželo. Za znanstveno proučevanje in raziskovanje. Vendar kažejo do sedanjih uspehov, da je mogoče zlasti v petletki izdelati strokovnjake iz vse države, določiti osnovni program, razdeliti delo, navezati stike s podobnimi inozemskimi ustanovami, za kar vse ni bilo nobene tradicije. Vse je bilo treba prideti iz nič. Toda znanstveniki in praktični delavci inštituta so se neumorno vrgli na deželo. Za znanstveno proučevanje in raziskovanje. Vendar kažejo do sedanjih uspehov, da je mogoče zlasti v petletki izdelati strokovnjake iz vse države, določiti osnovni program, razdeliti delo, navezati stike s podobnimi inozemskimi ustanovami, za kar vse ni bilo nobene tradicije. Vse je bilo treba prideti iz nič. Toda znanstveniki in praktični delavci inštituta so se neumorno vrgli na deželo. Za znanstveno proučevanje in raziskovanje. Vendar kažejo do sedanjih uspehov, da je mogoče zlasti v petletki izdelati strokovnjake iz vse države, določiti osnovni program, razdeliti delo, navezati stike s podobnimi inozemskimi ustanovami, za kar vse ni bilo nobene tradicije. Vse je bilo treba prideti iz nič. Toda znanstveniki in praktični delavci inštituta so se neumorno vrgli na deželo. Za znanstveno proučevanje in raziskovanje. Vendar kažejo do sedanjih uspehov, da je mogoče zlasti v petletki izdelati strokovnjake iz vse države, določiti osnovni program, razdeliti delo, navezati stike s podobnimi inozemskimi ustanovami, za kar vse ni bilo nobene tradicije. Vse je bilo treba prideti iz nič. Toda znanstveniki in praktični delavci inštituta so se neumorno vrgli na deželo. Za znanstveno proučevanje in raziskovanje. Vendar kažejo do sedanjih uspehov, da je mogoče zlasti v petletki izdelati strokovnjake iz vse države, določiti osnovni program, razdeliti delo, navezati stike s podobnimi inozemskimi ustanovami, za kar vse ni bilo nobene tradicije. Vse je bilo treba prideti iz nič. Toda znanstveniki in praktični delavci inštituta so se neumorno vrgli na deželo. Za znanstveno proučevanje in raziskovanje. Vendar kažejo do sedanjih uspehov, da je mogoče zlasti v petletki izdelati strokovnjake iz vse države, določiti osnovni program, razdeliti delo, navezati stike s podobnimi inozem

Iz SANsovega urada

3854 W. 26th St., Chicago 23, Ill.
Telefon: L.Awndale 2-0977

Sto pesmi Otona Župančiča

"Tih prihaja mrak,
plah je njegov korak,
ni ga cuti.
Sreć, zakaj drhtis?
Cesa, povej, se bojis
v teč minutih."

To je prva kritika pesmi "Tih prihaja mrak" iz knjige, "Sto pesmi", katere je zložil naš največji pesnik sodobnega časa Oton Župančič, ki je umrl v Ljubljani 12. junija 1949.

Poglejmo kaj piše Josip Vidmar o njemu: "Oton Župančič je v slovenski poeziji izpovedal množico čustev in doživetij, ki se jih pred njim ni dotočnili noben naš poet. Ta nova vsebina je zahtevala novo obliko, nov izraz. Župančič ga je ustvaril. Njegova diktacija je beseda njevega časa in njegove kulturne ravni. Poleg tega je beseda besednjega umetnika docela izrednega formata. Njegov izraz je prožen, vznesen, slikovit in blestec. Se nobemu slovenskemu poetu (pesniku) ni beseda blestela s tako čistim sijamem in mu ni pela s takim zanosom in poletjem..."

Dalje: "... Kot tvorec, ki se je po zaslugu svojega genija in zaradi usode svojega naroda odprel v ujem korak zmagovitega progressa kakor malokateri poet njegove smeri in generacije, in kot poet, ki je s svojim delom odigral pomembno vlogo v našem velikem osvobodilnem boju, je Oton Župančič vreden, da postane last vsega naprednega človeštva, kakor je danes last naših narodov, ki jim je v uru najtežje preizkušnje stal zvesto in trdno ob strani, ter je izpovedal čustva in ideje, s katerimi so jugoslovanski narodi vodili boj za svojo svobodo in za svobodo vsega neodrešenega sveta."

Knjiga "Sto pesmi Otona Župančiča" je bila izdana lani ob prilici sedemdesetletnice njegovega rojstva in vsebuje pesmi kot: Ni še pomlad, Pojdem na prej, Ti skrivenost moj cvet, Med rožami, V moji duši, Na vrtu, Na polju, Hej oblaki, Tih čez polje, Kdo v ljubezni, Vsak po svoje, Zimska, Klic noči, Pesem mladine, Zdravica, Tih, tih je kraj, Naša beseda, Vihar, Zlata jutra, Pogovor v temini, Žebljarska, in še osemdeset drugih krasnih pesmi.

Knjiga je velikega formata, lepo vezana ter obsega 207 strani; je kras za vsako slovensko hišo in prijetno razvedriло za naše rojake, obenem pa je dra-

Kitajska revolucija v svoji prvi fazi dogotovljena

(Konec s 1. strani)

Kdo "glavari" novi Kitajski? Njegovo ime je Mao Tse Tung. Bevin upa, da četudi je zdaj (Tung) Moskvi do kraja zvest, bo prej ali slej postal "Tito"—namreč, da se ne bo ravnal po navodilih iz Kremlja.

Sedaj se in to tudi prizna.

Kdo je vodja nove Kitajske Mao Tse Tung je bil za predsednika novo proglašene kitajske ljudske republike soglasno izvoljen na zasedanju narodne skupščine v Pekingu.

Kot znano, ima Slovenski ameriški narodni svet (SANS) dva nova filma iz Slovenije z imenom: "Na svoji zemlji" in "Izgradnje". Prvi film predstavlja boje in trpljenje slovenskega ljudstva izza časa italijsko-nemške okupacije. V tem filmu je predčeno le majhna trohica tistega trpljenja, kar so ga naši rojaci prestali v hudi in težki borbi za svobodo in neodvisnost svoje in naše domovine. Drugi film prikazuje delo in napore našega ljudstva, da si izgradi od sovražnika podte ceste in moste, in počasne hiše, ter da postavi nove tovarne za izboljšanje življenja jugoslovenskega naroda.

Ti filmi so bili predvajani v Chicagu, Clevelandu, Ohio (trikrat), Chisholmu, Minn.; Johnstownu, Pa., in drugod. Povsod, kjer so bili predvajani, jih je občinstvo z zanimanjem opazovalo in prizorov, ki se razvijajo v filmih ne bo nikoli pozabilo.

Ravnokar se vrše pregovori s kino-gledališčem v Barbertonu, Ohio, kjer jih nameravajo predvajati v sredo, 30. novembra. In tajnica podružnice štev. 56 SANS, Milwaukee-West Allis, Wis., Mary Musich nam poroča, da bodo te filme tam predvajali v nedeljo, 11. decembra.

Rojakom v krajih, kjer bodo ti filmi predvajani priporočamo, da se teh predstav udeleže v obilem številom, onim pa v krajih, kjer dosedaj še niso bili predvajani, svetujemo, da poskrbe, da bodo tudi pri njih videli in slišali te krasne in zanimive slike, zakar jih ne bo žal. Za vsa pojasnila o tej zadevi pišite na Slovenski ameriški narodni svet (SANS).

Kot je bilo v listih že poročano, je Mirk G. Kuhel, glavni tajnik SANSA koncem oktobra z misijo odpotoval na kratki obisk v Jugoslavijo. Poslovanje SANSA pa vsled tega ne bo pri zadeto, ker se bo isto vršilo redno in točno, kot se je dosedaj.

Tajništvo SANSA.

Oobjavljena je bila ustanovitev Ijudske republike Kitajske in kitajsko ljudstvo je dobilo svojo lastno osrednjo vlado, ki bo "izvajala ljudsko demokratično diktaturo" v mejah Kitajske in v skladu s skupnim programom. Ta vlada bo ukazala narodnosvobodilni armadi, naj še nadalje vodi revolucionarno vojno, uniči ostanke sovražnika in združi vse Kitajsko. Prav tako bo včad sprcela ukrepe, da bodo premagane vse težave pri veliki gospodarski in kulturni graditvi, da bo odstranjena revščina in nevednost in boljšana gmočna ter kulturna raven kitajskoga ljudstva.

— L. T.

Kulturno življenje v Ljubljani po vojni

Kulturno življenje se je v slovenski prestolnici po osvoboditvi močno razmahnilo. Zlasti velik napredok je doseglo slovensko gledališče in ljubljanska drama je med najboljšimi igralskimi kolektivi vse Jugoslavije. To je dokazala z vrsto visoko kvalitetnih predstav ter z govorjenjem ob koncu pretekle sezone v Beogradu in Zagrebu. Razumljivo, da vlada za gledališče v Ljubljani veliko zanimala in da sta obe igralski hiši, tako drama kot opera vso lansko sezono imeli skoraj stalno razprodane predstave. Zaradi izrednega zanimanja za gledališko umetnost se je Mestni ljudski odbor v Ljubljani odločil, da ustanovi novo poklicno gledališče. Umetniško vodstvo so povrili mlademu režiserju Jožetu Tirianu, ki se je uveljavil v ljubljanski drami kot režiser in režitor ter je znan tržaškemu

— ini.

Kulturno življenje v

Ljubljani po vojni

Kulturno življenje se je v slovenski prestolnici po osvoboditvi močno razmahnilo. Zlasti velik napredok je doseglo slovensko gledališče in ljubljanska drama je med najboljšimi igralskimi kolektivi vse Jugoslavije. To je dokazala z vrsto visoko kvalitetnih predstav ter z govorjenjem ob koncu pretekle sezone v Beogradu in Zagrebu. Razumljivo, da vlada za gledališče v Ljubljani veliko zanimala in da sta obe igralski hiši, tako drama kot opera vso lansko sezono imeli skoraj stalno razprodane predstave. Zaradi izrednega zanimanja za gledališko umetnost se je Mestni ljudski odbor v Ljubljani odločil, da ustanovi novo poklicno gledališče. Umetniško vodstvo so povrili mlademu režiserju Jožetu Tirianu, ki se je uveljavil v ljubljanski drami kot režiser in režitor ter je znan tržaškemu

— ini.

BODIMO ZA SLOGO

(Konec s 1. strani)

ci ne teče vse posebne gladko, kar se sem in tja opaža, vendar so oni toliko prevridni in toleranti, da ne marajo teh svojih slabosti nesporazuma obesati na javni zvon.

Moje stališče v tem sporu je, če moremo kaj pomagati za zbljanje ter ublaženje razplamenih strasti in prizadete prepirati, da nihovih prepirov ne odobravamo, kakor tudi ne odobravamo poseganje katerekoli vlade v suverenost drugega naroda, da to storimo. Nikjer pa ne prilivajmo olja na ogenj mednarodnih sovražnosti in ne posnemajmo tistih, ki skačejo sem in tja in se rajši držimo starega pogovora: "Da previdnost je mati modrosti".

— L. T.

Ali vam je naročina potečla...?

Tekoča številka Proletarca

je

2189

Ako je številka tik VASEGA imena na NASLOVU na PRVI strani niti, to pomeni, da vam je naročina potečla za toliko tednov kolikor je številka v vatem oklepaju niti od gornje. Prosimo, obnovite jo!

Prihranite nam s tem pri delu in na poštnini!

ALI

želite svojim priredbam čim več moralnega in gmotnega uspeha?

OGLAŠAJTE JIH V PROLETARCU!

gledeškemu občinstvu, saj je bil prvo leto po osvoboditvi njegov član.

Sezona 1948-49 predstavlja nedvomno najuspešnejšo sezono v tridesetletnem obstoji ljubljanskega dramatskega gledališča. Ljubljanska drama je v pretekli sezoni uprizorila devet novih del. Med njimi so dosegla najvišje število predstav naslednjih dela: Kreftove Kranjske komediane so uprizorili šestintridesetkrat, trideset predstav pa je doživel Cankarjeva drama "Hlapci"; 32 pa znana igra "Globoke so korenine", ki sta jo napisala Ameriška pisateljica Slavko Jan, ki je lani v Ljubljani z ogromnim uspehom zrežiral "Hlapce". Režiser Gavella pripravila skulptura Adam in Eva, ki je v Narodni galeriji. Kljub visoki starosti mojster še sedaj ustvarja, zlasti so mu priljubljene miniaturne plastike. V staro Jugoslavijo je Zajec bil primoran precej skromno živeti od majhne pokojnine, ljudske oblasti pa mu je dala priznanje, ki ga je s svojim delom prav gotovo tudi zasluzil. V počastitev njevega jubileja so v prostorih Narodne galerije v Ljubljani nedavno odprli intimno razstavo njegovih del.

S. R.

bil na primer: št. 38 bila št. 6, 37 št. 5, 36 št. 4.

Zenske obleke: št. 40 je ameriško 32, 42 je 34, 44 je 36, 46 je 38, 48 je 40 itd., vedno za 8 točk manjše od evropske mere.

Enako je pri dekleh drugača evropska mera. Št. 38 je ameriško 12, 40 je 14, 42 je 16, 44 je 18, in 46 je 20.

Pri moških oblekah pa se začenja v Evropi z št. 42, kar je v Ameriki 33, 44 je 34, 46 je 36, 48 je 38, 50 je 39, 52 je 41, 54 je 43 in 56 je 44. (Se vrti med 10 in 1 točk razlike.)

Moške srajce: št. 35 je ameriško 13 1/2, 36 je 14, 37 je 14 1/2, 38 je 15, 39 je 15 1/2, 40 je 15 1/4, 41 je 16, 42 je 16 1/2 in 43 je 17.

Slovenski dom št. 86 SNPJ — veselica v soboto 19. novembra, Alidine Hall, 911 Armistice Ave. Krožek F. S. št. 9 — bazar 3. dec. v Sl. Del. centru. Narodni vitez Št. 39 SNPJ — Silvestrov zabava v soboto 31. decembra v jednotni dvorani. Dan SNPJ — v nedeljo 3. septembra 1950 v parku Pilsen, 26. cesta in Albany Ave.

Organizacije v Chicago in okoli, ki žele imeti svoje prirede označene v tem seznamu, naj nam sporoč podatke, enako tudi pravke v službu pomoci.

Slovenski dom Št. 86 SNPJ — veselica v soboto 19. novembra, Alidine Hall, 911 Armistice Ave.

Krožek F. S. Št. 9 — bazar 3. dec. v Sl. Del. centru.

Narodni vitez Št. 39 SNPJ — Silvestrov zabava v soboto 31. decembra v jednotni dvorani.

Dan SNPJ — v nedeljo 3. septembra 1950 v parku Pilsen, 26. cesta in Albany Ave.

V juliju je praznoval osemdesetletnico rojstva nestor sloven-

— ini.

Na primer: če vam pišejo, da želite čevljje Št. 39, to je ameriška mera 6 1/2, Št. 40 je 7, Št. 41 je 8, Št. 42 je 9, Št. 43 je 10, Št. 44 je 11.

Zenski čevlji so navadno manjši nego gornje mere. Tako

— ini.

Heat water the modern way...



the way you light your home
... Electrically

CISTO . . . Električen vodo-grelec

lahko postavite v otroško igralno

sobo, je popolnoma varen. Ni plamenov ne smeti ali saj in otroci se

sploh ne morejo poškodovati. Obodi

električnih vodo-grelečev so dobro in

zdravljivo in vedno hladni. Kamor koli

postavite vaš vodo-grelec, ste lahko

vedno ponosni nanj . . . ker lahko drži

svetlo enamirilov obod brez madežev

in izgleda vedno kot nov. Da, na

vsak način imeti gorko vodo v vasem

domu.

BREZ SKRBI . . . Zamislite si vodo-

grelec, ki lahko popolnoma pozabite

nanj, ko je enkrat instaliran in ste

vedno gotovi imeti dovolj gorke vode

kadar potrebna, tako je kadar imate

električen vodo-grelec v vašem do-

mu. Ko je enkrat instaliran, lahko

popolnoma brez skrbi pozabite nanj.

Ni več tiste trudne poti v pritličje

za reguliranje grelca — nič več tistega

umazanega dela s kurjavo in pepelom

How Much is 6 Per Cent?

Every so often we write to comment upon the sorry plight of the "great American middleclass." That is it.

If middleclass Americans—those who depend largely upon fixed incomes from stocks, bonds and other investments—don't know they are on the way out by this time, then they are not correctly reading the signs of the times.

It used to be that "six per cent and safety" was the investor's idea of heaven on earth. But with constantly-rising price levels these income-takers have been growing poorer and poorer. While they may be getting just as many dollars as ever, they, like the wage-earner, must be painfully aware that those dollars are losing their power in the market place.

Moreover, while a worker can do something about deflated dollars by demanding more of them for his services, the unfortunate six-percenter is without the power to ask for more. And so he is faced with the choice of either sinking into a state of "gentle poverty" or descending to the ranks of the working masses.

Ironically, there are many workers who also have middle-class viewpoints and a few middleclass interests which are being devalued along with the dollar. There is, for example, the wage earner who was able to hold on to the bonds he was forced to "voluntarily" buy during the busy war years. He, too, sees his backlog of security shrinking as "the best investment in the world" grows progressively less valuable. And there is the worker who's paid-up insurance policy once represented a year of security for his widow but who now realizes that he owns little more than a burial fund. These are but a few reminders that, for most people, capitalism's "securities" do not make on secure.

We like to call attention to these trends because the little income-takers have been the most stubborn defenders of the private-profit economy that is now leaving them in the lurch! Also because we have some hope that some of these victims of change will be ready to agree that Socialists "have something" after all.

Surely, middleclass Americans who understand elementary arithmetic and know about our national debt and deficit budget can have no hope of returning to the "good old days." They should know by this time that capitalism offers them a doubtful and gloomy future. And they should be ready to give respectful consideration to the Socialist plan for a secure workers' world.

After all, the loss of capitalist's values will not be calamity if they are replaced by those higher values which will result from the economic democracy which socialists offer. But, just as surely, middleclass Americans face a bitter experience if they march all the way toward the collapse of their out-dated and dying capitalist economy.—Reading Labor Advocate.

PEOPLE DO IT

By Henry Jones

DAILY NEWS drive on Chicago's skidrow has for its chief product Trouble. This ignoramus press runs a spelling contest but still spells skidrow skid row. It said the West Madison area was full of men and women wanted by the police. The cops arrested 2,317, and among them found only one wanted by the police anywhere. They could surely hit a much better average than that with a raid on the Chicago stock exchange.

In this hopped-up hounding of the area west of the Daily News building, folks of course did get run in and sentenced on the multiplicity of charges that boil down to being poor. The Bridewell — Chicago's House of Correction — got as jammed as a streetcar. Its population is up to 2,500, an increase of 1009 attributed to the Daily News harrassment of the Skidrow. This is largely for such offenses as being drunk without being a member of the Union League.

Even though only 1 in 2,319 arrested were wanted by police, this does not prove that the Skidrow denizens are entirely harmless. Says the city's tuberculosis control officer, the skidrow is a "reservoir of tuberculosis which must be eliminated in order to eradicate TB in Chicago." X-rays of 3,314 persons in the area showed 207 cases of TB, including 62 advanced or active cases. This is four times the normal rate. Herding these people in the Bridewell is not quite the wisest thing for the city's health; but then one doesn't expect the Daily News to manifest much wisdom.

Even Scientists May Go In for Plain English

Gobbleygook" came in for attack on two fronts recently which should be good news for everyone who can read. Gobbleygook is the name coined by former Congressman Maury Maverick for the big words coined by lawyers, scholars and writers of government reports and regulations, which make them so hard for ordinary people to understand.

Harry B. Mitchell, chairman of the U. S. Civil Service Commission, was one who promised to take action against the menace. "Too many regulations are stated in language that even a Philadelphia lawyer could not understand," he declared.

Plea of Philosopher

"I have proposed that we cut the regulations down and say what we have to say so that the average employee can understand them."

On a more "learned" front, the Conference on Science, Philosophy and Religion heard a plea from a philosophy professor, T. V. Smith of Syracuse University, that his scientific colleagues try to stick to "good plain English."

"Too often when we think we are making things clear," he said, "we are making them unclear."

WITH 2,842 people per square mile of cultivated land, the highest ratio in the world, Japan has a population problem. Such a dense population can live only by working up imported raw materials and exporting them for food and more materials. Since that is what every developed capitalist nation tries to do, the economics of the victors requires that this be checked. Accordingly, no matter how embar-

Menaced by Crime on Nationwide Scale, Cities Call for Help

Many years ago, Lincoln Steffens wrote a book, "The Shame of Our Cities," in which he showed how businessmen, bankers, and crooked politicians had joined forces to give most American cities bad governments. In those day political scandals were the work of "local talent," so it was possible for a "reform ticket" to get in and clean things up.

But now, according to a spokesman for 9,500 American cities, nationwide "syndicates" are taking over the local "rackets." They have become so powerful that there is little a community can do by itself to get them out, according to Carl H. Chatters, director of the American Municipal Association.

Chatters appealed to Attorney General J. Howard McGrath for help of the Federal government in behalf of the embattled cities. His plea was backed by the Crime Commission, a citizens' group of Chicago.

The slot machines are often an opening wedge for these syndicates. When they take over operation of the machines, they branch out into horse race bookmaking, the "numbers" racket and then into prostitution and other branches of crime, even murder.

Since the operation of large scale gambling always is accompanied by crooked tie-ups with the law authorities, the national crime syndicates find it not too difficult to seize control of the local political machines. Virgil W. Petersen, former F. B. I. agent and director of the Chicago Crime Commission, said the "handbook" operators in Chicago boast they can deliver at least 200,000 votes and plenty of money for candidates who will "play ball" with them.

Chatters pointed out that the leaders of the syndicates have become harder to reach as they hide under a "cloak of respectability." "The 1949 big-time gangster has a high intelligence," he said, "and that, together with his silence, makes him a much greater mob menace to the people and local government.

The big shot and his henchmen cultivate all the symbols of respectability. They wear the clothes of impeccable bankers and contribute heavily to worthy causes. They avoid open connection with the underworld and enhance their protective coloration through holdings in the realms of respected business."

A Social Security Reminder

October is the time of Indian Summer, and James D. Ellis, manager of Social Security office at 225 N. Pulaski rd., Chicago, reminds us that it is harvest time again.

This October more than 1 1/4 million workers in the United States, men and women alike, will be reaping their harvest in Federal old-age and survivors insurance payments—a harvest from the 1 per cent tax they planted in the last few years of their working careers. It will be a beautiful harvest, too, amounting in total to more than \$34,000,000 a month.

But this is not all. An additional 1 1/2 million people—families of retired and deceased workers who were insured under Social Security—will be receiving old-age and survivors insurance payments at the rate of over \$22,000,000 a month.

"Like any harvest," Mr. Ellis points out, "these Social Security benefits will not come to the retired worker and his family automatically." Claims must be filed before payment can be made. You may file your claim at any of the Social Security offices listed in your telephone directory. But it is important to file claims promptly; otherwise, benefits may be lost.

"Remember," cautions Mr. Ellis, "that like October's harvest of the fruits of the earth, the harvest of social insurance benefits must be gathered by filing a claim with the Social Security Administration.

A jitterbug is not an insect. It's a human being acting like one.

The more you speak of yourself, the more you are likely to lie—Zimmerman.

THE MARCH OF LABOR



The First Amendment Hangs in the Balance

Sentencing of the Communist leaders seemed curiously irrelevant alongside the historic fact of their conviction. In giving ten of the eleven defendants five years' imprisonment and a \$10,000 fine (Thompson's war record saved him two years) Judge Harold R. Medina went as far as he could go. He indicated that he would have meted out even heavier sentences if Congress last year had not halved the penalty for conspiracy, a fact which strangely came to light only in the week after the convictions. Coupled with denial of bail pending appeal, the severity of the sentences draws the line clearly. It has, in fact, an undeniable logic. Either the Communists represent a "clear and present danger," as Judge Medina believes, in which case the maximum sentence is justified; or they represent no such danger, in which case the application of the Smith act was not warranted in the first place and the men are entitled to their freedom. Judge Medina has chosen to assert the existence of the danger as a matter of law. Higher courts may well decide that this was not a matter of law but of fact, and as such to be determined by the jury. Or they may find, as a question of law, that the danger does not exist in a degree necessary to sustain the prosecution. Should they, on the other hand, uphold this application of the Smith act, as well as the law itself, then the actual sentences meted out to the eleven Communists will be of small importance in the light of larger implications. For we shall then have moved into an era of fear in which prosecutors will try to root out dangers which the greatest of our jurists would never have deemed either clear or present. We can only hope that the judges of the higher courts are not easily frightened. The First Amendment hangs in the balance.—From The Nation.

Quarters Spent in Slot Machines Feed Nation-Wide Racket Gangs

If you are given to dropping a quarter now and then in a "one-armed bandit," here is something to think about: "Illegal slot machines are the neatest gangland get-rich-quick device ever conceived. Slots are easy for racketeers to handle, and the income is fabulous."

That statement was made by Carl H. Chatters, director of the American Municipal Association. Recently, as the official spokesman for 9,500 American cities and towns, Chatters asked for aid from the Justice Department in curbing the nation-wide gangs which control the machines.

He declared that the huge revenue from slot machines enables racketeers to buy large holdings in legitimate business. "That is the key to growing threats to local government from this quarter," he added.

As proof of the tremendous "take" from the machines, Chatters told of a town of 5,000 in Idaho, where a state law permits towns to legalize the machines and take half of the receipts. Weiser, Idaho, licensed 80 machines and got \$80,000 in a year. That means each machine took in \$2,666 in a year.

"Remember," cautions Mr. Ellis, "that like October's harvest of the fruits of the earth, the harvest of social insurance benefits must be gathered by filing a claim with the Social Security Administration.

A jitterbug is not an insect. It's a human being acting like one.

The more you speak of yourself, the more you are likely to lie—Zimmerman.

Used Cars Drop

If you're in the market for a used automobile you will be happy to learn that prices are dropping. The "Wall Street Journal" reports that the dealers are not happy about it. About 30 per cent of them have had to go out of business in the last year.

A one-year-old car used to be worth about one-third less than a new one of the same model. They now bring anywhere from 15 to 25 per cent less, depending on the locality, but in a few months the "depreciation" is likely to be what it was before the war.

Friendly Advice to the Soviet Union

On any basis of reciprocity, Russia has a right to exclude any American correspondents it happens not to like. The United States excludes most Russian correspondents and probably for much the same reasons. Just the same it was foolish of the Soviet Foreign Office to deny a reentry permit to Joseph Newman, Moscow representative of the New York Herald Tribune. And if the action was, as Mr. Newman asserts, part of a deliberate policy of forcing all Western newspapermen out of Russia, it is as stupid as the other policies that have been packaged under the label "iron curtain." Does the Soviet government really think that by limiting the outside world to such Russian news as its own official agencies grind out it will put an end to what it considers unfriendly and lying reports? The contrary is true. With even a few honest newspapermen in Russia, men like Newman himself, the exaggerated Hearstian reports of Soviet horrors and imminent breakdown are offset by factual stories, in so far as the Russian censor allows. Shut out the newsmen, and the world's reactionary press will have a field day. Propaganda from Soviet press offices will be dropped in the wastebasket; for a government-sponsored story is useful only if an independent reporter is on the spot to check it and fit it into its news background. The over-all result of a policy of exclusion is to create the impression that a country has so much to conceal that it cannot risk prying eyes or a truthful report. And this is an impression Moscow can less easily afford than the effect of many un-friendly dispatches.—The Nation.

How To Kill Your Union

1. Don't come to meetings.
2. If you do come, come late or intoxicated.
3. If you do attend find fault with the officers and the proceedings.
4. Never accept an office, as it is easier to criticize than to do things.
5. Nevertheless, get sore if you are not appointed on a committee; but, if you are, do not attend committee meetings.
6. If asked by your executive officers to give your opinion on an important matter, tell him you have nothing to say. After the meeting tell everyone how these matters should have been handled.
7. Do nothing more than is absolutely necessary.
8. When other members roll up their sleeves and willingly and unselfishly use their ability and time to help your union along, howl that the union is run by a clique.

UTILITIES GROW FAT IN 'WELFARE STATE'

Perhaps you frequently ask yourself, "Why are certain interests making such a hullabaloo about the Welfare State?"

Well, one of many reasons is that those interests feel Uncle Sam will build more T. V. A.'s and work harder to reduce rates charged by private light companies.

That the Power Trust has good reason to be nervous is revealed by Frank Gannett's Utica daily. That's a strange place to find a worthwhile editorial, because Gannett is one of the master propagandists.

However, his paper says that the cheapest light rates in this country are to be found in Tacoma, Washington, "which owns its own power plant and charges only \$3.20 for 250 kilowatts." Compare that with your light bill.

The editorial continues that 20 years ago 250 kilowatts in Utica cost \$13.50 and that the present price is \$6.69! Quite a drop! And, says Gannett, "Now the utilities are in stronger condition and are earning more than ever."

He frankly confesses that the reductions might not have occurred if Congress had not moved to end "the evil" of excessive capitalization and other abuses practiced by the power moguls.—Labor.

Taft Berates Labor

Is it wrong for workers to organize political education groups in Ohio, but all right for conservatives to set up Taft-for-Senator clubs?

Sen. Robert A. Taft (R., Ohio) apparently thinks so.

Is it "dictatorial" to ask trade unionists to contribute to political action funds, but "democracy at work" when reactionaries collect money to re-elect Taft?

The Senator seems to think so.

Another question.

Is it "shocking" when workers finance newspapers and radio programs to present the facts about Taft's record? But is it okay for Taft to write a weekly column for 175 newspapers and broadcast a program each week over 40 stations?

That's the way Taft looks at things.

Neglecting his duties in Washington in order to open his 1950 election campaign, Taft has been talking about the menace of political education and action on the part of labor in speeches before OHC luncheon clubs.

Taft implies in his talks that there is something wrong where labor organizes state and local political education groups, collects money to be used in the campaign against him and publishes material and conducts radio programs about his career.

Yet Taft has an organization in every one of the state's 88 counties. His supporters are busy collecting a campaign fund that is expected to total \$1 million. He writes a weekly column. He also prepares a radio program each week.

What's the difference?

Taft is doing exactly what the workers of Ohio are doing. He is using every possible political tactic to get re-elected. And labor

is utilizing the same types of measures to defeat him.

No one maintains that Taft shouldn't try to get re-elected. That's his privilege. But many persons wonder why Taft berates his opposition for presenting its views. Labor is just exercising its democratic right. You don't object to that, do you, Senator?

From Indians To Italians

The Indians who sold Manhattan Island to the Dutch would have been surprised if they could have seen the great Columbus Day parade down Fifth Avenue. The Dutch, and the British who took over New York City from the Redskins would have been equally amazed.

Here were more than 50,000 people marching under the Stars and Stripes, and most of them Italians. The latter were mighty scarce in New York not so long ago. Now they were parading in honor of their fellow-countryman, who discovered this land long before the Dutch.

For many years the Irish have had something of a monopoly of "marching down Fifth Avenue" business, while the mayors and the governors stood at attention. The Irish, God bless 'em, still march but they have competition.

Our population is changing. We're not the perfect "melting pot" some folks foresaw, but we have a pretty good job.—Labor.

The temperance lecturer asked his audience: "Now, supposing I had a pail of water and a pail of beer on this platform, and then brought on a donkey; which of the two would he take?"

"He'd take the water," came a voice from the gallery.

"And why would he take the water?" asked the lecturer.

"Because he's an ass," was the reply.